

Alasen hoitokalastus 2

Hankkeen aikataulu: 1.4.2025 – 31.10.2027

Hankkeen toteuttaja: Keski-Suomen vesi ja ympäristö ry

Tausta ja tarve

Laukaan Vehnäällä sijaitseva Alanen-järvi (liite 1) kuuluu Tuomiojärven–Palokkajärven valuma-alueeseen. Alasen ekologinen tila on huono. Matala ja pieni Alanen on rehevöitynyt ja täten virkistyskäytön mahdollisuus on heikentynyt. Alaseen tulee mm. metsätalouden, maatalouden ja lentokentän valumavesiä.

Vuonna 2021 Alaselle tehtiin kunnostussuunnitelma Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimesta. Suunnitelmassa suositeltiin vahvasti hoitokalastusta yhtenä kunnostustoimenpiteenä. Tämän mukaisesti Alasella toteutettiin hoitokalastushanke vuosina 2023–2024. Pyyntiä tehtiin ammattikalastajan ja talkoolaisten toimesta. Pyyntimuotoina käytettiin nuottausta ja rysäpyyntiä, jotka molemmat osoittautuivat toimiviksi Alasella. Saalista saatiin yhteensä noin 9800 kg, jota voidaan pitää hyvänä saavutuksena.

Jotta tämä hyvä hoitokalastus tulos säilyisi ja voisi vaikuttaa pysyvämmiin Alasen vedenlaatuun, tulisi hoitokalastusta jatkaa. Aiempi hoitokalastushanke (2023–2024) jäi myös alun perin suunniteltua lyhyemmäksi johtuen rahoitukseen liittyvistä rajoista. Tämän takia hankkeesta jäi puuttumaan hoitokalastuksen tehovaiheen kolmas vuosi. Hoitokalastuksen tehovaihetta tulisi jatkaa ja sen jälkeen tehdä ylläpitokalastusta. Muuten menetetään tähän mennessä hoitokalastuksessa saavutetut hyvät tulokset.

Tavoite ja toimenpiteet

Tämän hankkeen tavoite on suorittaa Alasen hoitokalastuksen tehovaiheen kolmas vuosi ja tehdä sen jälkeen ylläpitokalastusta (kevyempää kalastusta) kaksi vuotta. Hankkeen jälkeenkkin ylläpitohoitokalastusta tulisi todennäköisesti jatkaa, jottei Alanen pääse palautumaan entiseen tilaansa. Tämä jatko ei kuitenkaan kuulu tähän hankkeeseen. Jatkossa ylläpitävää kalastusta voidaan mahdollisesti suorittaa paikallisen talkoovoimin. Puitteet tähän on olemassa, sillä kylällä on talkooväkeä ja myös oma rysä. Hankkeen lopussa ylläpitokalastuksen jatkamisen tarve/saalistavoite arvioidaan.

Hankkeessa pyritään parantamaan Alasen heikennyt vedenlaatua ja sitä kautta virkistyskäyttöä. Hoitokalastuksen tarkoituksena on vähentää järven kasviplanktonin määrää harventamalla eläinplanktonia ravinnokseen käyttävää särkikalakantaa. Runsas kasviplanktonin määrä näkyy vesistössä levähaittoina. Särkikalakannan pienentäminen myös vähentää pohjan pöyhintää ja sitä kautta veteen vapautuvan fosforin määrää, mikä myös rajoittaa levien kasvua.

Hoitokalastusta suoritetaan hankkeessa ammattikalastajan ja talkookalastajien toimesta. Kolmannen tehovuoden (syksyn 2025 nuottaus ja kevään 2026 rysäpyynti) särkikalalan poistotavoite on 5000 kg.

Hoitokalastussaalis voidaan antaa elintarvikejalostajalle, turkistarhalle, biokaasulaitokselle, kotitarvekäyttöön tai hävittää asiallisesti.

Ylläpitovaiheen vuosien saalistavoite arvioidaan hankkeessa tehokalastusvaiheen jälkeen. Arviointiin voidaan käyttää kaavaa:

$$TY = 16,9 * TP_2 X^{0,52} * 0,3.$$

TY= ylläpitovaiheen saalistavoite (kg/ha).

TP₂X= saavutettu fosforipitoisuus (ug/l).

Alanen on ELY-keskuksen vedenlaadun seurantajärjestelmässä. Tämän mukaan Alaselle näytteenotto tehdään joka kolmas vuosi, seuraava kierros 2026. Näytteitä otetaan näytteenottovuonna yhteensä kolme (helmi-/maaliskuussa, touko-/kesäkuussa ja elokuussa). Jotta hoitokalastuksen vaikutusta ja tarvetta voidaan arvioida tarkemmin, niin hankkeessa otetaan lisäksi vesinäytteitä vuosittain ostopalveluna (paitsi vuonna 2026 jolloin ELY:n näytteenottovuosi). Aiemmassa hoitokalastushankkeessa otettiin näytteet vuosittain kesä- ja elokuussa. Tässä hankkeessa jatketaan samanlailla. Näytteitä otetaan yhteensä neljä, sertifioidun näytteenottajan toimesta (ostopalvelu).

Hankkeessa tehdään verkkokoekalastus ostopalveluna. Koekalastus tehdään samalla menetelmällä, samoihin aikoihin ja samoista kohdin (liite 2) kuin viimeksi (vuonna 2021), jolloin voidaan arvioida hoitokalastuksen vaikutusta kalastoon. Koekalastuksen avulla voidaan myös arvioida hoitokalastuksen tavoitemäärää. Viimeksi koeverkkokalastus tehtiin 4.-5.8.2021 Latvasilmu osk:n toimesta. Standardin mukainen pyyntiponnistus (10 verkkoyötä) tehtiin 50 ha järvikoon mukaisesti (Alasen vesipinta-ala on 56 ha, mutta luhta-alueet vähennettynä päädyttiin tekemään 50 ha koon mukainen pyynti).

Hankkeessa tehdään Alasen vesikasvillisuuden niittoa, tämä työ kilpailutetaan ja ostetaan ammattiyrittäjältä. Näin saadaan työhön tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Niittämällä poistetaan ravinteita järvestä ja parannetaan virkistyskäyttömahdollisuuksia. Talkooväkeä käytetään ammattilaisen apuna, niittomassan käsittelyssä sekä mahdollisesti omien rantojen talkooniitossa. Alasen niittoa tehdään kahtena vuotena peräkkäin, jotta kasvustoa saadaan paremmin taltutettua. Niittoa tehdään erityisesti ranta-asutuksen kohdilta, jolloin järvelle liikkuminen, kalastus ja uintimahdollisuudet parantuvat. Alasella sijaitsee linnustollisesti merkittäviä alueita (liite 3), eikä niittoa suoriteta lähtökohtaisesti näillä aluilla. Niitto toteutetaan heinä-elokuussa, jolloin kasvillisuus on rehevää ja linnut ovat saaneet alkukesän pesimärauhan. Niittokasvillisuus kerätään pois järvestä kuivalle maalle ja hyödynnetään/hävitetään asianmukaisesti.

Hankkeen toimista tiedotetaan paikallisessa Vehniäläine-Facebook ryhmässä, joka on hyvä paikallinen tiedotuskanava. Talkoolaisia aktivoidaan talkookalastajien omassa Whatsapp-ryhmässä. Laukaa-Konnevesi paikallislehteen tarjotaan lehtijuttujen tekemistä (Alasen hoitokalastuksesta ovat aiemmin tehneet pari juttu, joten tässä olisi jatkumo). Joka vuosi pidetään ennen talkookalastuksen aloitusta infotilaisuus Vehniän kylällä, jossa aktivoidaan talkoolaisia ja kerrotaan hankkeen toimista. Hankkeen päätyessä pidetään myös infotilaisuus, jossa kerrotaan hankkeen tuloksista. Tilaisuudet pidetään kylätalo Himmassa, joka keskeinen paikka Vehniän kylällä.

Hanke toteutetaan yhteistyössä paikallisten, Vehniän osakaskunnan ja hoitokalastusyrityksen kanssa. Yhteistyö on sujunut mukavasti edellisessä hankkeessa ja sen tuloksena saatiinkin hyvä määrä särkikalaa pois järvestä.

Perustelut 70 % tukiosuuden hakemiseen K-S ELY-keskukselta

- Alasen ekologinen tila on huono. EU:n alueella on tavoitteena pintavesien vähintään hyvä tila vuoteen 2027 mennessä. Jotta Alasen ekologinen tila voisi parantua, tulee järvelle tehdä kunnostustoimenpiteitä esim. hoitokalastusta.
- Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelmassa (vuosille 2022–2027) mainitaan Alaselle: *”Pienen rehevöityneen järven kunnostus. Kunnostustarveselvitys huonossa tilassa olevalle järvelle: suunnittelu ja toteutus havaittujen mahdollisuuksien mukaan”*. Alaselle on tehty kunnostussuunnitelma ja aloitettu hoitokalastus. Jottei toimenpideohjelman toteuttaminen jää vajaaksi, olisi Alasella hyvä jatkaa hoitokalastusta.
- Alanen kuuluu Tuomiojärven–Palokkajärven valuma-alueeseen. Alasen vedenlaatua parantamalla ja turvaamalla vaikutetaan osaltaan alapuolisiin vesistöihin ja laajempaan valuma-alueeseen.
- Alanen sijaitsee Vehniän kylän läheisyydessä ja on sijainniltaan tärkeä. Parantamalla Alasen vedenlaatua vaikutetaan myönteisesti kylän elinvoimaisuuteen.

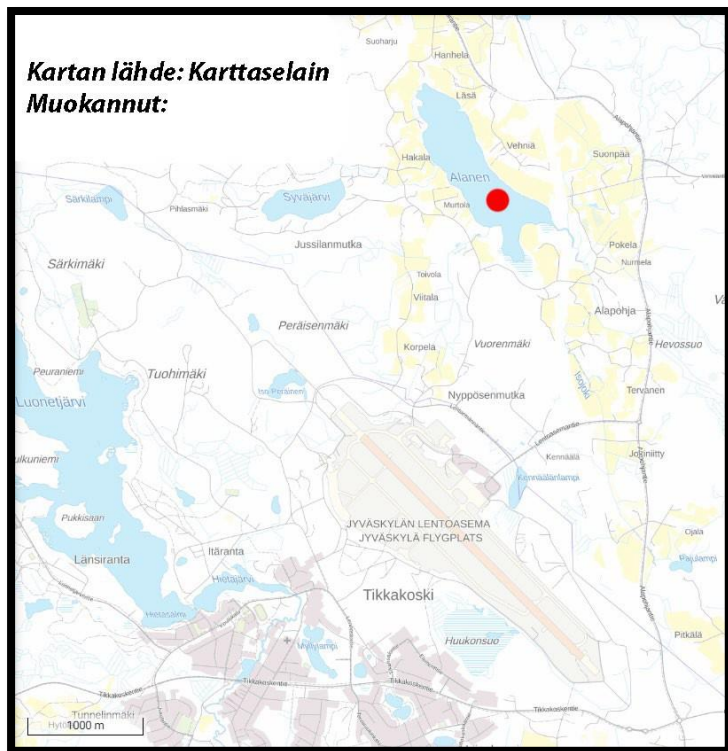
Perustelut 10 000 € tukiosuuden hakemiseen Laukaan kunnalta

- Edellisen hankkeen positiivisten tuloksien perusteella hanke esittää Laukaan kuntaa hankekumppaniksi 10 000 € omarahoitusosuudella.

Liitteet

Hankkeen rahoitussuunnitelma, kustannusarvio, riskien arviointi ja aikataulusuunnitelma löytyvät liitteestä 4, joka on erillisenä Excel-tiedostona. Muut liitteet ovat tässä hankesuunnitelmassa.

Liite 1. Alasen sijainti.

Liite 2. Vehniän Alasen koekalastus 2021 raportti: verkkopaikkojen sijoittuminen. Latvasilmu osk.

